СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 22. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 28. січня, 1929. VOL XXXVII. No. 22. Jersey City, N. J., Monday, January 28, 1929. THREE CENTS.

КУЛИДЖ КРИТИКУЄ СЕНАТОРА БОРУ

НЕ ВІРИТЬ У МОЖЛИВІСТЬ СКОДИФІКОВАННЯ ПРАВА НЕВТРАЛЬНИХ. ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА РОЗБУДОВОЮ ФЛЬОТИ БЕЗ ОЗНАЧЕННЯ РЕЧЕНЦЯ.

ВАШИНГТОН, 26. січня. — Президент Кулидж обговорював погляди сенатора Бори, які піднесено вчора в сенаті, а які торкаються кодифікації прав невтральних підчас війни та розбудови американської фльоти.

Кулидж є тої думки, що сенат це дуже тяжке тіло і вже з того боку ратифікація такої кодифікації стрінула би великі трудкощі. Президент переконаний, що в найблизчій війні невтральні будуть позбавлені вских прав.

Президент заявився далі проти назначування реченця для будови кружляків чи розбудови фльоти взагалі. Він каже, що ця справа звязана з буджетом і мусить бути так переведена, щоби не залишати дефіциту. Та з тим поглядом Кулиджа незгідна на разі більша частина сенаторів.

БЕРД ГОВОРИТЬ З НЮ ЙОРКОМ.

НА ПРОСТОРІ 10,000 МИЛЬ.

НЮ ЙОРК, 26. січня. — Далеко під полудневим бігуном піднісся полярний дослідник Берд літаком на 3,000 стіп вгору і звідтам пробував розмовляти при помочі радія з радіовим оператором в Ню Йорку. Розмова велася з радіовою стацією часопису „Ню Йорк Таймс". Берд переслав привіт.

БІРЖА РОСТЕ.

НЮ ЙОРК, 26. січня. — Нюйорська біржа не спочиває. Спекуляція росте далі. А з нею стають дорожчими і місця на біржі. Біржа має 1,100 членів. Число членів установлено ще в 1879 році. Таке місце коштує тепер $625,000.

Правлячий комітет пропонує тепер побільшення місць на 25%. За нові місця одержалиб $135,000,000, з чого на кождого дотеперішнього члена припало би по $125,000.

ПОМЕР СЕНАТОР УНДЕРВУД.

БУВ СЕНАТОРОМ 30 ЛІТ.

ВАШИНГТОН, 26. січня. — Вчора повідомлено сенат, що у Вудлон, в стейті Вірджінія, помер бувший сенатор Оскар В. Ундервуд. Як тільки проголошено ту вістку, сенат перервав наради і відрочив засідання на знак жалоби.

Ундервуд слабував від довшого часу, а тепер помер на параліж. Через 30 літ віддавався він публичному життю і відгравав в нім визначну ролю, будучи демократичним лідером. Служив він в обох палатах конґресу. З уряду сенатора зрезиґнував добровільно, коли його прибила хороба.

Палата послів, в якій він був довгий час демократичним провідником, відложила рівнож засідання, як довідалася про смерть Ундервуда.

Кажуть, що рідко яка людина залишила по собі такий загальний жаль, як померший Ундервуд.

МІСТО ПОВИТАЄ ФРАЙДА.

ДАСТЬ ПАРАДНИЙ ОБІД І ОБДІЛИТЬ МЕДАЛЯМИ ВСІХ ТИХ, ЩО РАТУВАЛИ ПОТОПАЮЧИХ.

НЮ ЙОРК, 26. січня. — Мейор Вокер враз з представниками фльоти й італійським послом привитають капітана Фрайда і всю його залогу, що по геройськи ратувала мужву з потопаючого корабля „Флорида". Як тільки „Америка" причалить до берега в Гобокен, стрінуть її з музикою. Для офіцирів і мужви буде даний парадний обід. В Сити Гол обділить мейор Вокер капітана Фрайда, офіцира Меннінґа й инших медалями.

В КОНҐРЕСІ БЮТЬСЯ.

ВАШИНГТОН, 26. січня. — Кажуть, що тепер нема одної такої сесії конґресу, щоби хтось не побився. І тепер булоби прийшло в палаті послів до доброї бійки між Томасом Л. Бентоном з Тексас і Ричардом Н. Еліотом з Індіяни, бо вже один шпурнув другому в очі зшитком конґресових дебат, але инші посли вмішались і розборонили розярених в сам час.

З СУДІВНИЦТВОМ ПОГАНО.

А ВИННІ ТОМУ АДВОКАТИ. ТАК КАЖЕ ГЮЗ.

НЮ ЙОРК, 26. січня. — Бувший секретар стейту Чарлз Івенс Гюз говорив про надужиття в судівництві. Він підніс, що ми маємо повно скорумпованих, нечесних старих адвокатів, які підривають судівництво, а молоді беруть собі примір зі старих і продовжують їхню роботу. Адвокати повинні стидатися такої роботи й усвідомити собі, що вони мають стояти на сторожі демократії.

БОЛІВІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

СПРОВАДЖУЄ ОРУЖА З ЕВРОПИ.

ВАШИНГТОН, 22. січня. — Департамент стейту і представники Латинської Америки затрівожені донесеннями з Европи, в яких подають, що Болівія закупила в Европі велику скількість амуниції. З того вносять, що війна між Параґваєм і Болівією готова наново розгорітися.

ПУБЛИКА ЦЕ НАЙЛІПШИЙ ЦЕНЗОР.

НЮ ЙОРК, 26. січня. — На конвенції Нешенел Борд ов Ревю загально підносили, що не треба ніякої цензури на фільми, бо найкращим цензором є сама публика, а з тим цензором продуценти мусять числитися.

СМИТ ОГЛЯДАЄ ЦИРК.

САРАСОТА, Флорида, 26. січня. — Бувший говернор Алфред Смит розпочав свої вакації в Флориді тим, що відвідав славний цирк Ринглінга і Барнума. Смит так заінтересувався цирком і звірятами що не завважив, як кидав слонам раз-у-раз бохонцями хліба, що зникали в одну мить. Та Джан Ринглінґ спинив його, кажучи, що Смит готов йому попсувати звірів.

ЗА АВТОНОМІЮ АЛЬЗАЦІЇ.

Несподівано виявилося підчас дебат у французькім парляменті про Альзацію, що всі депутати з цієї провінції висловились за її автономією. Праві й ліві депутати, кожен зі своєї точки погляду, говорили про необхідність заведення там автономії. Альзацьким депутатам давав відповідь Пуанкаре, що закликав їх не забувати, скільки Франція пособила Альзації в економічному відношенню.

СПОРТ В ЕСКІМОСІВ.

Один данський учений вернув з країни Ескімосів і описує в свойому творі їхні звичаї і спорт.

Ескімоси в спорті є дуже брутальними. Віддавна існує у них боротьба на пястуки, котра полягає в тому, що противника бється затисненим пястуком в ліве рамя або у виски. Це відбувалося головно на загальних сходинах племен. Боротьба йшла про честь даного племени, а нераз побитий противник ловив за ніж. Другим цікавим способом проби сил є ловлення вказуючим пальцем за куток уст; цим пальцем належить так довго тягнути за уста, поки противник не піддасться.

З СУДОВОЇ САЛІ.

Цими днями відбувся в Кремянці сензаційний кримінальний процес. На лаві обвинувачених засіло 6 осіб, в тім двох православних священиків. Акт обвинувачення закинув підсудним душогубство, поповнене на багатім міщанині Максимі Ярмусевичеві. Оба священики, Стефан Весоловський і Дмитро Наливайко, були затями вбитого. Вони то намовили прочих підсудних до душогубства, бажаючи в цей спосіб осягнути майно тестя. Обвинувачені до вини не признались. Однак на підставі певних доказів засуджено обох священиків і підсудного Франчука на 12 літ важкої тюрми. Прочі одержали від 4—10 літ тюрми. Одного звільнено. Засуджені присуд приняли.

ПОДРУЖА НА ВУЛЬКАНІ.

Останнім здобутком сучасного чудацтва були подружа на літаках. Їх практикували сміливі Американці. Та тепер така сміливість починає вже ставати модою. Тому Японці пробують тепер побити цей рекорд. Цими днями професор токійського університету й одна вчителька вийшли в товаристві будійських черців на шпиль вулькану Фузі-Яма. Шлюб відбувся у хвилині, коли сходяче сонце освітило гору.

ЗМОВА ПРОТИ КЕМАЛЯ БАШІ.

Турецька поліція викрила змову проти уряду Кемаля баші. В змову вмішані прихильники давніх урядів, члени бувших султанських родин і бувші турецькі князі, що жиють на засланні в Сирії й у Єгипті. Арештували 14 людей, підозрілих, що приготовляли втечу вязням.

НЕЛЮДЯНА МАТІР.

Поліція арештувала у Львові Нетту Ґанц, яка в нелюдяний спосіб катувала свою маленьку дитину. По кількох днях мук дитина вмерла. Жорстоку матір, що міжтим тяжко захворіла, перевезли з арешту до шпиталю.

КІНЕЦЬ СОБАЧИХ ПЕРЕГОНІВ.

Парижський суд видав цікавий присуд у справі перегонів собак, які зорґанізували недавно в Бульонь. Присуд виданий на домагання сусіда перегонового майдану, що жалується на „невпинне гавкання собак і нестерпний сморід". Міська рада передала цю частину землі в аренду товариству для „спортових змагань". Суд рішав справу принціпіяльно: чи перегони собак це спорт, чи торговельне підприємство в роді звіринця або цирку. Суд приняв таку формулу: „Спорт — це фізичні вправи, які мають на меті розвиток людських мязів і духових прикмет: енерґії, витревалости, рішучости". Власникові „собачого підприємства" приказали перенести його на інше місце, пошкодованому сусідові заплатити 6,000 франків за неприємности, а маґістратові 3,000 фр. за нарушення „точного змісту контракту".

ШТУКА СПАННЯ.

Хоч дуже богато людей спить знаменито й ніколи не є виспаними, штука спання, як і кожна инша штука, вимагає певної вправи. Особливо не без вартости для нервозно-недужих будуть замітки одного анґлійського психольоґа.

Ніколи не треба укладати голови високо на кількох подушках, натомісць завше треба уважати, щоби ноги були вище голови. В цей спосіб обіг крови є правильний. Вистарчить вповні, щоби тільки карк був підпертий і тому саме дикун інстинктовно підкладає під карк кусник дерева. Найкраще є спати на сіннику з кінського волосся. Підчас спання треба лежати на правому боці лицем до сходу, ноги мати тепло окриті, ніколи одначе голови не вкривати. Рівнож не треба засипляти вдруге по обудженню, бо цей сон зовсім не покріпляє.

100-ЛІТТЯ АНҐЛІЙСЬКОЇ ТАЙНОЇ ПОЛІЦІЇ.

Головне бюро тайної анґлійської поліції „Скатленд Ярд" обходить століття свого істнування. Справність тайної лондонської поліції тішиться добре заслуженою славою. Найкраще може про це свідчити порівнання злочинів у Лондоні й Ню Йорку. В Ню Йорку на 9,971,000 мешканців на протязі минулого року було 333,083 випадків злочинів, цебто на 1000 мешканців 33 випадки. Зновуж на протязі ц. р. Лондон, що числить 7,660,000 мешканців, мав ледви 15,662 випадків злочинів, цебто 2 випадки на 1000 людей.

МІЛІОН МАРОК ЗА ВІДЧИТИ

Княжна Вікторія Шавмберґ-Ліппе, сестра бувшого цісаря Вільгельма, а жінка авантурника Зубкова, одержала пропозицію тримісячного відчитового турне по Европі і Злучених Державах. За відчити (а радше за свої спогади) одержить княжна міліон марок.

ШЛЮБ З ПЕРЕШКОДАМИ.

В костелі в Катовицях брала шлюб молода пара. Молодий, сильно підхмелений, впав при вівтарі. Дружби піднесли його. Не знаючи дальше, що має робити з циліндром, вложив його молодий на голову своєї нареченої. В костелі запанувала веселість. Священик нагнав молодих з костела. Шлюб відбувся щойно по двох днях.

СКІЛЬКИ КУРЯТЬ НІМЦІ.

Німеччина — країна, де найбільше курять. За один рік там викурили 33 міліярдів папіросок, себто втричі більше як перед війною. Самі Берлінці вживають річно 6 міл. папіросок, що дає пересічно (враховуючи сюди й немовлят) 4 папіроси денно.

ПОМЕР У ТАЧЦІ.

Альойзи Мотика з Богушовиць весело обходив свої імянини. Після забави в коршмі приятелі посадили підхмеленого соленізанта в тачку і везли домів. В наслідок затроєння алькоголем Мотика по дорозі помер.

ДОБРИЙ ЗЯТЬ.

В одній хаті в селі Туре, повіт Радехів, повстала сварка між господарем Михайлом Оливою і його тестем Андрієм Іванчишиним. В часі суперечки Олива вхопив за столець і вдарив ним батька своєї жінки по голові так, що йому розлетівся череп і він сконав на місці. „Зятика" арештували.

ВІДПОВІДЬ „ФОЛЬКСБУНДУ" ЗАЛЄСЬКОМУ.

Нмецькі часописи в Катовицях заповідають оголошення отвертого листа „Фольксбунду" на Горішньому Шлеську. „Фольксбунд" хоче опрокинути всі закиди міністра Залеського, проголошені на засіданню Союзу Народів в Люґано, а звернені своїм вістрям проти орґанізації. Останні депеші з Катовиць повідомляють про конфіскату чотирох катовицьких німецьких часописів, саме за оголошення листа „Фольксбунду".

ПРИСУД У ВІЙСЬКОВІМ ПРОЦЕСІ.

У Варшаві закінчився перед військовим судом процес за надужиття в Ґеоґрафічнім Інституті. Майора Омєцького засудили на 4 роки вязниці та видалення з війська, пор. Солецького на 3 роки й видалення з війська, кап. Тарковського на півтора року і видалення з війська, емеритованого підполк. Маковського на півтора року вязниці, пор. Тана на півтора року. Іншим офіцирам присудили по кілька місяців вязниці.

ФРАНЦУСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПРОТИ ПРОМОВИ МІН. ЗАЛЄСЬКОГО.

Один з провідників французьких соціялістів, Л. Блюм, помістив в французькій ґазеті „Популєр" статтю в справі останнього конфлікту між мін. Залєським і мін. Штреземаном. Блюм добачує в промові мін. Залєського незвичайно нагальні випади проти Німеччини. Згадуючи про т. зв. Східнє Льокарно, Блюм заявляє, що не тільки Німеччина, але й Анґлія є йому рішучо противна. Про Східнє Льокарно можуть марити тільки такі фанатики, як польські соціялісти, каже Блюм.

БОРОТЬБА З РЕЛІҐІЄЮ.

Вдова по Леніні, Крупская, заявила на зборах „безбожників", що не треба зражуватися частинною невдачею боротьби з религією. В цілій державі нема сьогодня ні одного духовного семинаря. За 15—20 літ не буде в державі священиків. Тоді і релиґійні культи перестануть існувати.

ПОЛЬЩА НЕ ПІДПИШЕ ДОГОВОРУ З МОСКВОЮ

ПРОПОЗИЦІЯ МОСКВИ ПІДПИСАТИ З ПОЛЬЩЕЮ ДОГОВІР ПРОТИ ВІЙНИ НАПРАВЛЕНА НА РОЗБИТТЯ БЛЬОКУ БАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

МОСКВА (СССР.), 26. січня. — Надія на підписання спеціяльного договору між Польщею і Совітами пропала, після заяви польського посла в Москві, в якій він домагається, щоб одночасно такий договір був підписаний і з балтійськими державами та Румунією. З цього ясно, що Польща відмовиться підписати з Совітами договір про незаконність війни, бо Літвінов стоїть на тому, що спершу сама Польща мусить підписати, а потім будуть запрошені инші держави.

В другу чергу малиб підписати подібний договір: Фінляндія, Естонія, Латвія, а Литва вже запрошена. Румунію запросилиб Совіти через Польщу. Підписання договору мало би бути в Москві. Це надалоб Совітам домінуюче значіння.

„Ізвестія" думають, що позиція Польщі викликана переконанням, що пропозиція Літвінова є лиш одним з численних заходів недопустити до утворення бльоку балтійських держав на чолі з Польщею.

ГАБІБУЛА НЕ МАЄ ПІДТРИМКИ.

СТРАТИВ ЇЇ У МАСАХ, КОЛИ ВИЯВИЛОСЯ, ЩО ВІН ПЕРС.

ПЕШАВУР (Індія), 26. січня. — Всі спроби Габібули сформувати уряд не повелися. Він виявив повне невміння й незнання в провадженню державних справ. Те, що він Перс, а не Афґанець, остаточно відвертає від нього симпатії повстанців.

Тимчасом авторитет Аманули починає знову зростати. Багато Афґанців лише тепер зрозуміли й оцінили його працю для держави. Лише втеча Аманули перед Габібулою дуже підриває його як суверенного правителя.

Вже починають зголошуватись нові претенденти на емірський трон.

В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ БРАКУЄ ПАПЕРУ.

БОЛЬШЕВИКИ ІЗЗА БРАКУ ПАПЕРУ НАКАЗАЛИ ЗМЕНШИТИ ВСІМ УСТАНОВАМ ВЖИВАННЯ ПАПЕРУ. ЛИСТИ ПОВИННІ ПЕРЕСИЛАТИ БЕЗ КОВЕРТ.

МОСКВА (СССР.), 26. січня. — Недостача паперу в совітській Росії примушує большевиків зменшити свій бюрократизм у писанню ріжних паперів. Таксамо значно зменшуеться книговодство, щоб можливо більше заощадити паперу. Всі офіційні листи повинно писати на обох сторонах і як можна густіше.

Почта буде пересилати листи без коверток, хіба буде якийсь офіційний секретний лист, тоді вкладатиметься його в коверту. Всі урядові інституції мусять старатися вживати до писання по можности найгірший папір. Книжкове видавництво також наказано скоротити. Це болюче відібється на авторах, яким і бе зтого тяжко друкувати свої твори.

ІТАЛІЯ ЗБІЛЬШУЄ ВІЙСЬКОВУ ФЛЬОТУ.

УРЯД УХВАЛИВ НОВУ ПРОГРАМУ РОЗБУДОВИ ФЛЬОТИ.

РИМ (Італія), 26. січня. — Рада міністрів, під головуванням Мусоліні, ухвалила роспочати з червня будову нових воєнних кораблів. Плянується збудувати два кружляки на 10,000 тон кожний; два кружляки по 5,000 тон, 5 підводних човнів та 4 торпедовці.

Тепер будується чотирі легкі кружляки, з ухваленої раніше програми збільшення італійської фльоти на вісім легких кружляків.

БОЛДВИН РОСПОЧАВ ПЕРЕДВИБОРЧУ КАМПАНІЮ.

ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЗАЛІЗНИЦЬ. ЗАДОВОЛЕНИЙ, ЩО ОХОРОНА ІНДУСТРІЇ БУДУЄТЬСЯ НЕ НА ПОЛІТИЧНІЙ, А НА ЕКОНОМІЧНІЙ БАЗІ.

НЮКЕСЛ (Анґлія), 26. січня. — У своїй першій передвиборчій промові Болдвин заявив, що поліпшення індустрії залежить від кооперації з урядом всіх, що зацікавлені збереженням і розвитком індустрії, а не в боротьбі проти нього. Він проти того, щоб обтяжати ґорожан податками на покриття можливого дефіциту на залізницях, колиб держава їх націоналізувала.

Не вірить, щоби Ліберальна Партія в слідуючім парляменті мала більшість, але думає, що вона буде партією, яка своїми голосами зможе рішати боротьбу двох инших партій. Також вважає, що коаліція між Ліберальною та Робітничою партіями в парляменті буде небезпечною ізза її слабости.

СТРАШНИЙ МОРД.

БУВШИЙ ПОЛІСМЕН ЗАРІЗАВ ЧОТИРОХ ДІТЕЙ.

РОМФОРД (Анґлія), 26. січня. — Тут знайшли трупи чотирох дітей з перерізаними горлами. Найменшому 2½ року, а найстаршому 6½.

Старша дівчинка й хлопець були дітьми Ґрея, бувшого полісмена, а двоє других були дітьми його сестри. Поліція шукає тепер Ґрея, якого бачили, коли він ішов з чотирма дітьми до місця вбиства.

Ґрей служив у поліції 8 років, поки його не потовк пожарний автомобіль. Він лежав довго в лікарні з потовченою головою. Від того став нездібний до служби й зістав спенсіонований.

МЕТКІ ЗЛОДІЇ.

УКРАЛИ ПОЧТОВИХ МАРОК НА 200,000 ДОЛЯРІВ, ПОКИ УРЯДОВЦІ СНІДАЛИ.

БЕРЛІН (Німеччина), 26. січня. — Скориставшись коротким часом, поки урядовці снідали, два злодії вкрали з берлінської почти на 200,000 долярів марок. Злодії відімкнули залізні двері до комори з марками і в двох почтових міхах забрали 200 фунтів марок.

Вся операція була переведена за яких 20 мінут. Злодії зникли безслідно.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.
Three cents a copy.
One year ....$ 7.00
Six months ....$ 3.75
Three months ....$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months ....$ 5.00
Three months ....$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи
На рік ....$ 7.00
На пів року ....$ 3.75
На три місяці ....$ 2.00
В Джерзи Сити і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ....$ 5.00
На три місяці ....$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N

ПЕРЕГОНИ

В сенаті ведеться тепер дебата в справі затвердження проєкту будови 15 нових воєнних кружляків. Частина сенаторів зволікає з тою справою і рада би не допустити до ухвали цего закона. Але на ділі з тим проєктом буде те саме, що й з противоєнним договором Келоґа. Буде отже опозиція тревати ще день-два, а може й довше, а вкінці проект перейде.

Будова 15 кружляків, це тільки започаткування великої програми розбудови американської фльоти. Розбудова та потягне за собою величанські суми. Тому всі розумні люде, навіть прихильники розбудови фльоти, думають над тим, як охоронити край від того надзвичайного видатку, що його треба буде вирівнати дорогою податків.

З того, що говорив сенатор Бора про зброєння, виходить ясно, а це й так ніяка тайна, що Злучені Держави збродяться головно через Анґлію. Сенатор Бора заявив виразно, що Анґлія мусить зрезиґнувати зі свого домінуючого становища на морю, а заразом заявитися за свобідною плавбою по морях в часі мира і війни. Бора подав далі, що конґрес мусить заявитися рівнож і за ревізією законодавства, що управильнює право невтральних підчас війни. Він підніс ще й те, що невтральні мусять мати заґарантовану повну свободу торговлі в часі війни, за виїмком торговлі оружєм і амуніцією. Щодо тих всіх справ треба Злученим Державам порозумітися з Анґлією ще перед тою розоружною конференцією, що, згідно з вашинґтонською ухвалою, має відбутися в 1931 році. Злучені Держави, говорив Бора, не будуть терпіти ніякої другої сили на світі, що мала би якісь спеціяльні привілеї на панування. І тому, коли не прийде до якогось порозуміння, Злучені Держави будуть змушені побудувати таку фльоту, яка перевисшить не тільки фльоту Анґлії, але разом з кею і фльоти тих всіх держав, що моглиб піти в союзі проти Америки. З того виходить, що прийде до перегонів в розбудові фльот. Анґлія, твердить Бора, не видержить кроку в тих перегонах, бо про другі держави то нема що й говорити. Злучені Держави своє осягнуть, бо мають всі потрібні засоби. Це повинна Анґлія мати тепер на увазі і поки час зрезиґнувати зі своїх претенсій на панування над морями.

Як бачимо з того, то мимо ріжних голосів, що не припускають можливости американсько-бритійського конфлікту, чуємо авторитативний голос остороги, який цілком певно не є пустою погрозою. Це, що говорить сенатор Бора, є дійсністю. Коли не прийде до порозуміння між Америкою і Анґлією, будемо свідками великих збройних перегонів, а слідом за ними і великого збройного конфлікту.

НА ШЛЯХУ ДО СОБОРНОСТИ

Справа відродження національної свідомости стрінула найбільші перешкоди серед українського населення Північного Кавказу взагалі, а зокрема Кубані. В цій стародавній українській землі, що ще в княжих часах Володимира Великого належала до київської держави, живуть компактною масою Українці, які там поселилися в ріжні часи, а особливо після того, коли на Кубані осіли бувші Запорожські Козаки.

Царська Росія звернула дуже пильну увагу на русифікацію цього населення, щоби там мати міцну базу для володіння Кавказом. Психольоґічній русифікації найбільше піддалися кубанські козаки. Залишаючись українською етноґрафічною масою, вони з вільних українських синів Запорожа психольоґічно перетворилися в „царя бєлаво казакі". Тому, коли увесь український нарід, на всіх його землях прокинувся до національно-державної боротьби, коли український державницький націоналізм виявив себе буйно на всіх українських землях, на Кубані та на Північному Кавказі він далі краєвого автономізму не пішов. На козачій Кубані ще були розмови про якусь неясну кубанську самостійну державу.

У всякому разі козацтво по своїй українській національній свідомости стояло на останньому ступіні серед всієї маси етноґрафічної України. Спеціяльно краєві кубанські урапатріоти навіть почали снувати теорію про самостійну „кубанську мову", стараючися тим відгородитися від Москалів і Українців. Розмови про таку спеціяльну „кубанську мову" часами набирали великого розголосу. Вороги української соборности та державности старалися всіма силами це роздувати й поширювати в широкі маси козацтва. Зявилися навіть такі „вчені мовознавці", як наприклад Чистяков, що уперто й „науково" боронили особливости кубанської мови, поки не були остаточно розбиті у своїх твердженнях українськими вченими, які доказали повне їх неуцтво. А завідуючий кубанською краєвою освітою Ємелянов рішуче протестував проти українізації Кубанщини та боровся проти неї. Зокрема він домагався плебісциту серед населення Кубанщини, щоби рішити, чи заводити там українську мову.

Але й він також не мав успіху зі своїм плебісцитом. Краєва конференція по народній освіті на Північному Кавказі та на Кубані, що відбулася 16 листопада минулого року, ухвалила провадити освіту серед українського населення цього краю в українській мові. Цим покладено кінець ріжним вигадкам про окрему „кубанську мову". **Перемогла ідея про єдиний український нарід і єдину його мову від Попраду аж по Кавказ.**

Колиб тепер дійсно й щиро там переводилася українізація, то це скоро вибилоб з голови кубанських краєвих „патріотів-сепаратистів" всякі розмови про якусь свою окрему републику. Але ми знаємо, як у большевицьких умовах переводиться та нещаслива українізація, то тому й думаємо, що пройде ще неодин рік, якщо большевики будуть панувати, поки нарешті українізація стане здійсненим фактом, бо тепер вона знаходиться там в самих початках. Коли большевики й дозволять переводити її на ширшу скалю, то це вони зроблять лише під непереможним тиском національної української маси тих земель.

Щоб не було, мусимо із задоволенням витати цей факт, який свідчить, що соборницька українська державна ідея, хоч може ще подекуди несвідома в масах, захоплює нарешті всі українські етноґрафічні землі. З тяжкою бідою й поволі, але певним кроком український нарід наближається до своєї національно-державної мети. Під тиском всіх ворогів, що круками обсіли українську землю, **твориться міцний фундамент єдиної й великої державної української нації.**

Процес цей хоч і тяжкий та вимагає багато напруження й жертв, але він веде наш нарід до найвищого його ідеалу. Це розуміють навіть наші вороги, що, захопивши в свої лабети землі українського народу, хотілиб його й далі бачити розбитим на окремі части внутрішніми непорозуміннями, браком національної консолідації і т. п., бо їм лекше булоб панувати над відламами великого, але зніверченого народу.

Ось, наприклад, львівська польська „Ґазета Поранна", говорячи про українізацію Північного Кавказу та Кубані, називає цей природний процес „українським імперіялізмом". Звичайно, що серце польського грабівника досить неприємно „тьохкає", коли він бачить, що поза Ризьким кордоном росте й національно зміцнюється великий український нарід, який, визволившись з московського ярма, заявить свої права на землі, що тепер посідає Польща. Він ще буде вимагати великих процентів за незаконне володіння українським добром. Колиб Польща могла, то вона і з кавказського боку почала би краяти українські землі.

Там „іза лиману піднимається чорна хмара", там росте сила українського народу, що нестримно йде до своєї соборности і суверенности: спочатку до культурно-національної, а потім до політично-державної.

Василь Бобрів.

ПАРИЗЬКА ХРОНІКА

Вже більше року трублять большевицькі ґазети про приїзд українського хору з Радянщини за кордон. Один час було цілком заглухло, аж кілька днів тому Париж нарешті побачив величезні плякати, що сповіщають про концерт Українського Хору „Думки".

Але чому він український, не знати! Хіба тому, що в Київі його набрано. Співатимеж цей хор композиторів не українських: Бетовена, Ґайдена, Шуберта. А розпічне свій концерт піснею „Волґа Бовтмен".

Серед Українців, як звичайно, оживлення. Більш гарячі купують свистки, щоб належно „поухати" на концерті „пропаґанди" української пісні.

* * *

Умер колишній головнокомандуючий російськими арміями Микола Миколаєвич, і всі московські ґазети без ріжниці політичних переконань помістили згадки про одного з творців польської автономії в 1914. році. Характерно те, що коли ще недавно ліві ґазети виливали помиї на князя, тепер перед помершим замовкли. Інакше заховувався Винниченко після вбийства Петлюри, ба навіть збирався виступити свідком по боці вбийника українського лідера.

Винниченки, вчіться від Москалів.

* * *

„Словяне" в особах Москалів не втихають.

В їх тижневій ґазеті не обходиться без статейок проти Українців. Для цього заанґажувався Виталий Шульгин, відомий чорносотенець і українофоб.

Правда, він видає себе за прихильника прав жидівських, а Жиди, хоч і знають його як старого юдофоба, мовчать.

Мовляв, і Богові і чортові треба догоджувати.

Ану, як справді до влади в Росії прийдуть погромщики?

Щож тоді буде?

Так от цей „спеціяліст по українській справі" в московській ґазеті розказує цікавий епізод, в якому головним чинником був великий князь Ніколай Михайлович.

Як і кожний Москаль, цей князь любив Україну:

Ґде всьо обільем дишет
Ґде рєкі вются чище сєребра...

І Шульгин цитує Пушкина, як всякий совісний україножер і чорносотенець.

Далі він розказує, як цього князя в 1918. році хотіли спасти Українці-гетьманці. Спитати: длячого? А от длячого.

— Ви, мовляв, ваше височество маєте на Вкраїні маєтки, то ви вже тим самим і Українець, а коли так, то ми вас спасемо і вивеземо, як Українця.

На це князь відповів: „Рускім роділся, рускім і умру".

Виходить, гетьманці піймали облизня. Певно, як би поторгувалися, то може і престол гетьманський відступивби. І земленьку українську пропонували.

Не хотів князь стати Українцем.

І його розстріляли.

Тепер спитати хочу я тих Українців, що поробилися Москалями, чи червоними, чи чорними:

Чомуж ви, навіть не під загрозою смерти, зрікаєтеся своєї Батьківщини?

Або таких панків, як рідний брат Петлюри, що пішов служити в польську армію:

Де ваша честь?

Великий князь походив з тих, хто правив російською імперією.

А брат Петлюри хіба не родич Головного Отамана?

* * *

В тій же таки ґазеті „Россія і Славянство" московський поет Бальмонт друкує переклади з польських, чеських, сербських та болгарських поетів. Співає дідуньо похвали польському поетові (тай не одному), захакався від захоплення й не знає, на яку ступити. Трошки менше звертає уваги на инших Словян. Українців не згадує. Для нього нема ні літератури, ні пісні, ні поезії на Україні.

В цьому не самий недогляд. Тут ворожнеча. Він як поет зрозумів і відчув, що „московська культура" стає перед іспитом. З Московії пішло на Вкраїну богато сил, які, не будь революції, писалиб і творилиб в один казан „русской культури". І питання, чи не дорівняються з часом Москалі з Лужицькими Сербами.

Цей поет навіть колядки якісь болгарські переклав. Аж в Болгарію поліз, минувши Україну.

Наприкінці сказати можна одно: Слава Богу.

Перше, наше вухо не болить, а по друге, не знатимуть. Від цього не виграють.

Але не треба пропускати цих фактів мимо. Кожний Українець мусить зрозуміти, що до боротьби прийде, тяжкої і смертельної.

Париж, 3. I., 29.

В. Будзиновський.

ТІ, ЩО ЗНАЛИ ЙТИ НА СМЕРТЬ

(Историчне оповіданнє).

(5)

Зразу всі мовчали, коли Кричевський спитав, що їм діяти. Ті, що були за дальшим походом, хочби й без гармат, мовчали, бо хотіли знати, який дух більшости, не хотіли своєю думкою онесмілювати таких, що не мали охоти ризикувати. З тої мовчанки Кричевський заміркував, що як не всі, то бодай більшість не велику має охоту пориватися, сказатиб, з мотикою на сонце. Щоби перебити ту прикру мовчанку, вже хотів промовити сам Кричевський, коли полковник Бруяка вихопив з піхви шаблю і показуючи її раді, сказав:

— Гармат не маємо, але таких шабель маємо вісімнацять тисяч. Ми чули, що гетьман приказав нам не впустити Радзівіла на Україну. Я гадаю, що хто не перескочивби кільканацять гармат, той також не перескочить вісімнацять тисяч шабель в таких руках, як наші!

— Колиж бо Радзівіл ті наші шаблі розпудить своєю гарматою ще заки вони вискочать з піхов — замітив шляхтич Лянівський, що в часі походу на Чорнобиль пристав був до війська. — То чисте божевілля йти на гармату шаблею, пхати війско на заріз!

— Або не можна навпаки?! — крикнув молодий шляхтич Шапка Ходольський, осавул Кричевського. — Чому саме ворожа гармата мусить розпудити наші шаблі, заки вони вискочать з піхов, коли наші шаблі можуть розпудити ворожу гармату, заки вона стане стріляти!

— Як Божа ласка, то й таке може бути, — замітив полковник Гриць Голота.

— Як Божа ласка, то й ослячою щокою побємо ворога — додав чорнобильський полковник Панкевич. — Як Божа ласка, то й голими руками подушимо пушкарів Радзівіла. Бо й таке буває, що на ворога наскочиш у сні, саме тоді, коли йому сниться, що тебе розбиває на пух і прах... Впрочім, що тут богато балакати. Не з приказом знівечити Литву ішли ми сюди. Так богато наш гетьман не жадає від нас. Гетьман приказав нам лиш тілько, щоби Литви не впустити на Україну. Сей приказ ми мусимо і можемо виконати. Литовської межі литовське війско переступити не сміє і не переступить!

— Хіба таки числите виключно на Божу ласку, — знов замітив Лянівський.

— На Божу ласку я все надіюся, але не числю, бо надія не те, що певність, — Панкевич відповів. — Я числю на мою шаблю, як Бог лишить мені в здоровлю мою руку. Що сказав Бруяка, те й я скажу. Наших вісімнацять тисяч шабель війско Радзівіла не перескочить. Послухайте мене, що в сих сторонах, по сім і по тім боці ріки знає кожду пядь землі. Війско Радзівіла опинилося в лісистім і багнистім клині між Дніпром і Березиною. Хоч мабуть не здужаємо вдарити на його табор, то не тяжко буде нам обсадити береги обох рік так, що Радзівіл не скоро переступить їх. І гарматою не легко прогнати козака, добре зaритого в землі.

— Не скоро переступить, а-ле все таки переступить; чи, по вашому кажучи, перескочить наші шаблі, — Лянівський далі лляв воду на горячі голови.

— Перескочить, або й ні, — став тепер перечитися з ним Невмерицький з овруцького полку. — Спиняючи його перехід на наш бік через пару днів, зискаємо на часі. До нас збіжиться ще більше шабель, може й гармата яка прийде...

Старшини сперечалися довший час, Кричевський тільки слухав. Заки вигадає який плян і взагалі заки що скаже на раді, хотів знати, який у війську дух. Для його намірів потрібне було війско з одною думкою, з одним серцем. Дотепеpішна суперечка показала йому, що таких, як Лянівський, під його булавою не богато. Допевнився, що у війську зневіри нема. Правда, не богато було таких, що вже тепер на укріплений і сильною гарматою боронений табор вдарилиби з вірою в успіх. Майже всі виказали думку, що Литовця можна би задержати перед ворітьми України бодай до хвилі, коли рішиться судьба походу Хмельницького на Польщу. Щоби у війску назад розпалити огонь, котрий троха потах, коли показалося, що гармати нема; щоби се війско одушевити пляном, на який Кричевський рішився був ще тоді, коли відходив зпід Константинова, йому потрібний був який тиждень відволоки. Кричевський знав, що такий час буде мати, бо як Литовці не зараз вдарять на Подобайла, то вість про похід Кричевського не скоро до них вайде. Все населеннє між табором Кричевського і табором Литовців стояло завзято по стороні козаків, отже жаден хлоп перед Литовцями не виговоривсь би, що на них іде козаче війско. На щастє козаків, підїзд, зараз по розбиттю Ілька Голоти висланий Радзівілом в сі сторони на провіди, ідучи від Припяті на Мозир, минув Чорнобиль ще заки сюди надтягнув сам Кричевський. Вернувши до Річиці, отаман підїзду Мірскі привіз Радзівілови вість, що здовж цілої Припяті від Дніпра аж по Мозир ніяких козаків нема, бо всі потягли до Хмельницького. Лише в Чорнобилю є троха козаків, але то мабуть недобитки з полку Ілька Голоти, котрі загадали пристати до Подобайла. Маючи такі вісти, Радзівіл напасти від заходу, чи від полудня вже не боявся. Хоч би там було яке війско, то воно з табором і з гарматою ледви чи пробралосьби до него тими пісками, багнами і крізь густі ліси. Підїзд висланий на Гомель по лівім боці Дніпра звістив Радзівіла, що там є троха козаків, але без гармати, котру забрав Подобайло. Куди той Подобайло пішов, підїзд не провідав. Хлопи або самі не знали, або не хотіли сказати. Подобайла виникав третий підїзд, висланий до Лоєва. Лоїв спалений, Подобайло засів табором в клині між лівим берегом Сожі і лівим Дніпра. Всі ті вісти укріпили Радзівіла в думці, що хочби яке козацьке війско ішло на него, то воно пристане до Подобайла.

Кричевський знав про всі ті підїзди, бо знав дуже докладно про все те, що ділося між його табором і табором Радзівіла. Вісти приносили йому хлопи, котрі на саму чутку, що їх сторонами буде йти литовське війско, закопували хліб, забираючи худобу й инше добро, та втікали в багнисті ліси над Припятю. Кричевський знав також дещо про табор в Річиці і про наміри литовського гетьмана. В сім таборі був між дворяками Радзівіла давний потайний аґент Хмельницького. Тепер йому не легко було зійтися з козацькими звідунами, або з якоюсь вістю вислати до козаків гінця. Всеж таки він звістив Подобайла про все те, що сам знав. Подобайло довідався від того аґента, Кричевський від Подобайла, кілько війска Радзівіл має в Річиці, яке те війско і кілько там гармат. Радзівіл має велику охоту взяти Київ, злупити його і пуститися далі тропою Хмельницького, щоби разом з польською армією взяти його в два огні. Бувби вже вийшов з Річиці, якби не те, що ще не прийшов запас пороху. Запас, який до Річиці привезло війско, міг би вистати лише на случай, колиби прийшло до бою з яким меншим військом. Ідучи в далекий похід, треба було взяти з собою більший запас.

Всі ті вісти, які Кричевський зібрав, казали йому, що Радзівіл не скоро вийде з Річиці, отже дасть йому час не лиш підготовити атаку на Річицю, але й розмовитися з самим Хмельницьким. Кричевський знав, що значить атака голих шабель на окопи, ще й наїжені гарматами. Хотів мати приказ гетьмана, щоби на свою власну совість не брати загибели цілого свого війска. Хотів, щоби сам гетьман сказав, що така жертва конечна, що тільки за таку ціну можна відвернути небезпеку, яка Україні грозила від литовського війска. Коли на раді вже всі виговорилися, промовив Кричевський:

(Дальше буде)

РЕФОРМА ТЕЛЕФОНІВ.

Париська телефонічна стація заступить працю 7,000 телефоністок ново-винайденим автоматичним апаратом. Від 1929. року ніхто не буде мучити телефонічних абонентів, ніхто не буде преспокійно разураз відповідати „занятий", ніхто не буде нарочно мішати чисел, не буде переривати розмови в найцікавішій хвилі. Бездушна, прецизна машина заступить з успіхом 7,000 нервових, примхуватих, вразливих і часто „глухонімих" телефоністок.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1929 для членів У. Н. Союза вже розпочалася і що вже вислано календарі на адреси пп. Секретарів для слідуючих відділів:

Вислано почтою 25. січня: Від. 130 (2 п.), 132, 133, 135, 147 (2 п.), 203, 204, 232, 233, 236, 238, 240, 241, 244, 246, 248, 250, 255, 256, 257, 258, 260, 261, 262, 265, 268, 339.

Вислано експресом 25. січня: Від. 214, 252.

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить Адміністрацію Свободи.

ЧАСТЬ ТІЛА ЯК САМОСТІЙНЕ ЖИВЕ СОТВОРІННЯ.

Звісно, що є ріжні звірята, так прим. деякі хроби і слимаки, які — нападені неприятелем — відривають загрожену часть свого тіла й оставляють і воно не приносить їх життю ніякої шкоди. Але є деякі звіздні (морські звізди), які тратять одно зі своїх промінистих рамен і з відділеного так рамени на протязі короткого часу повстає нова звіздаця.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИТАЙМО СВОЮ ПРЕСУ.

Ніхто не буде спорити з тим, яке велике значіння має для кожного народу його періодична преса: ґазети та журнали. Якістю й кількістю цієї преси міряється висота культури та цивілізації кожного народу, а в тім числі й нашого.

Правду кажучи, всі наші ґазети в Рідним Краю ледви дихають і немає між ними жадної, щоби вона хоч троха була схожою на солідну европейську ґазету. Ще гірше стоїть справа з періодичними журналами: місячниками чи тижневиками. А про наукові видання нема що й говорити. Причина цього лежить не лише в загальних матеріяльних злиднях нашого народу, але головне в тому, що ми не маємо відповідної кількости читача. Вся наша періодична та книжкова продукція знаходиться в заклятому колі. Вона не може захопити ширших верств читача, бо не має відповідного матеріялу до читання. З другої сторони наша преса цього не може зробити, поки вона не має відповідних матеріяльних засобів. Підприємців, що могли б вложити значний капітал в українські видавництва, ми не маємо, а тому доводиться нашій пресі самотужки боротися за своє існування, а не лише за поширення й поліпшення свого видавництва.

Вона зможе щось осягнути на цьому полі лише тоді, коли свідомі українські верстви прийдуть до неї з моральною й матеріяльною допомогою. Здається, що нам найлекше виконати цей обовязок супроти своєї преси, ставши постійним читачем її, а головне сталим річним передплатником. Багато більше користи для нас самих і для національної справи буде, коли кожен із свідомих Українців буде систематично читати українські ґазети та журнали й з них поповнювати свій національно-культурний набуток, ніж гаяти час на пустомельство та на ріжні хатні „дебати". Ще гірше, коли наші люди захоплюються безкритичним читанням чужої преси. Тоді вони не лише попадають під вплив неправдивого освітлення української національної справи, а до чисто ворожої, але й матеріяльно та морально причиняються до скріплення ворогів нашого народу.

Отож мусимо дбати про підтримку української національної преси, цього зеркала нашої культури та цивілізації. Читання поважної національної преси буде виховувати нас загально та в дусі здорового й розумного українського націоналізму.

Зокрема я особливо радив би ставати річними передплатниками „Літературно-Наукового Вістника", що виходить у Львові. Цей журнал дає дуже цікавий літературний матеріял, а позатим цілу низку ріжних спогадів та фактів з недавної визвольної боротьби та цінні публіцистичні статті. Редактором Вістника є відомий ідеольог української самостійности й модерного націоналізму та один з найвизначніших українських публіцистів, д-р Дмитро Донцов.

Річна передплата ЛНВістника виносить всього 4 доляри. Адреса його така: Львів, улиця Руська ч. 18.

І. Бондар.

ЯК ТО СКОРО ЙДЕ.

Людське волосся на одну секунду росте одну тринацяту часть міліметра. Простір, який людина пройде за чотири хвилі, автомобіль перейде за 30 секунд. Відголос (ґомін) перебігає 300 метрів на секунду, світло за тоїсам час зробить 320 мілєонів метрів.

ВИСИЛКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ХОРУ ДО ЗАХІДНОЇ ЕВРОПИ ТА АМЕРИКИ.

Якраз минає 8 літ, коли замовкли на Україні гармати. Останки правильної української армії подалися поза Збруч, до Галичини, до другого „приятеля" України — Польщі, в „гості", яка своїх бувших союзників поставила поза колючі дроти — замкнула в концентраційних таборах, де тисячі загинули від голоду та холоду, а решта повтікала до Західної Европи. В нерівній збройній боротьбі, що тревала від 1918 до 1920 р., Україна впала. Українську землю поділили сусіди поміж себе. Впала, але не на довго.

Знов піднимається український нарід, іде невпинна боротьба на культурно-економічним полі й ми побіждаємо, йдемо вперед. Під напором української стихії московсько-большевицька влада подалася та поробила українському народови концесії, покищо на культурному полі; в Галичині кооперативний рух набрав великого розмаху, йде економічне усамостійнення українського народу під Польщею. На еміґрації створено цілу низку українських високих шкіл, тисячі української молоді покінчили високі школи в Західній Европі та вернули під рідну стріху до праці на народній ниві.

Ті, що ще осталися між чужинцями, здобувають симпатію культурного світа для України зразками наших культурних цінностей. Одним з таких зразків — це українська пісня. Цілий світ вже знає, що найкраща пісня на світі — це українська. Тому то мають такі успіхи наші хори по цілім світі, тому то й таке зацікавлення українською піснею між чужинцями.

Тепер робляться заходи для висилки українського студентського хору до Західної Европи, а пізніше може й до Америки. Думка висилки українського студентського хору до Західної Европи виникла між чужинцями 1926 р. в Подєбрадах. Рік 1926 (празький зїзд Міжнародної Студентської Конфедерації) приніс був українському студентству небувалі успіхи. Українець побідив у конкурсі на випрацювання відзнаки для Міжнародної Студентської Конфедерації (брали участь м. и. Англія, Данія, Швайцарія, Польща, Чехословаччина, Московщина, Україна, Полуднева Африка т. и.) помимо шаленої аґітації з боку Москалів та всіх Славян. Білорусинів принято до Міжнародної Студентської Конфедерації при активній піддержці Українців.

Неначе на знак признання для українського студентства поїхали по празькім зїзді до Подебрад в гості до українського студентства студенти (по більшій части голови делеґацій) приблизно 15 народів. Гостей запрошено на концерт, який давав на їх честь український студентський хор. Спів так подобався чужинним студентам, що на слідуючім міжнароднім зїзді ухвалено резолюцію щодо висилки українського хору до Західної Европи. Протягом року з технічних причин не можна було вислати хору, тому в Парижі 1928 р. поновлено цю резолюцію, на підставі якої ухвалив річний зїзд англійського студентства (листопад 1928) запросити український студентський хор до Англії. Рівнож Міжнародня Студентська Конфедерація (CIE) видала в цій справі до студентства Европи, Америки та Азії обіжник, у якім звертає увагу студентства світа на висилку українського хору як засіб для зближення між собою студентства поодиноких країн.

В справі висилки українського студентського хору до Західної Европи (в першій мірі до Англії) приїхала була 8. грудня 1928 р. до Праги секретарка Міжнародної Конфедерації Мисс Гермес (з Лондону), де обговорено з українським представником подрібно справу висилки українського хору до Англії та до инших европейських країв (в першу чергу до Швеції, Норвеґії, Данії та балтійських держав, де ще не було жадного українського хору за цілий час української еміґрації).

Надіймося, що цього року українському студентському хорови пощастить виїхати поза кордони ЧСР, де він себе так гарно зарепрезентував при недавнім всеславянськім музичнім фестивалі в Празі (вийшов побідником) та понести в далекі країни імя та славу України.

В. О.

(Черновецький „Час").

КИТАЙСЬКІ БАНДИТСЬКІ СПІЛКИ.

В Китаю від дуже давних часів був поширений звичай основувати тайні спілки. Політичне життя по більшости вміщувалося в тайних політичних стовариществах. Китайці мають богато переказів про славні спілки і тяжкі умовини, які тайні функціонарі уложили для членів організації. Перекази кажуть теж про геройські подвиги членів таких політичних організацій. Політичні тайні стовариществ були найбільше поширені в південнім Китаю. Вони були тою провідною силою, яка активно працювала проти монархії а вкінці перемінила її в републику. Система цих китайських товариств пригадує організацію европейської „мафії"; були то спілки „трох" або „пятьох". Зналося лише трох або пятьох людей між собою. Специяльний, але вельми поширений є рід бандитських спілок. Органiзовано їх тайно, також і явно, а володіли вони часто довгі літа цілими провінціями, головно у віддалених місцевостях. Часті війни, ведені в Китаю, були дуже догідною нагодою для поширення того зла. Головно тому, що полководці після покінчення війни розпускали свої війська, не журилися тим, що тисячі людей, позбавлених праці, робитимуть тепер. А вояки приступали до старих бандитських організацій, або творили нові. Підчас війни вступають бандити часто громадно до правильних військ і творять значну складову частину в усіх арміях, що воюють, приміром тепер у Китаю. Бандитські частини виступають у своїх „виправах" організовано, а куди вони перейдуть, пропадають нераз цілі міста. Так приміром після закінчення світової війни (в 1918. році) сплюндрували і знищили Пограничну, доволі велике місто на границі Манджурії і приморської російської території. Часто нападають ці бандитські спілки також на залізничі поїзди. Нераз бандити організували також напади на кораблі, найчастіше на ріках, а знані є теж напади на пароплави, що плавають біля китайського побережа. Китайські бандити уживали зброї. Щойно в горожанській війні поширилась у Китаю і стрільна европейська зброя, яка надала бандитським організаціям ще більшої сили, ніж мали досі. Аж як скінчиться доба китайських горожанських війн, відбудеться ліквідація того ремесла, жорстоко і кроваво, що є в звичаю китайської влади.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Збірка на Рідну Школу.

Гром. Н. Скрипець ходив по хатах і зібрав на допомогу Рідній Школі $15, які переслав до Обєднання.

Жертвували: К. Шевяк 1 д.; І. Кучер 50 ц.; Т. Лукав 1 д.; К. Соколов 25 ц., С. Масюк 25 ц., М. Зишва 1 д.; В. Заяць 25 ц., С. Лавровський 25 ц., М. Шеремета 25 ц.; Й. Прийдун 50 ц., М. Стіфел 50 ц.; М. Орендаш 25 ц., І. Сморчинський 25 ц., С. Свербиус 25 ц., Т. Чортик 25 ц., І. Козі 25 А. Козі 25 ц.; Я. Загородний 50 ц.; І. Вітюк 25 ц., М. Шурин 25 ц., Т. Мазій 25 ц., М. Стасяк 25 ц., М. Венцак 25 ц., І. Раджіяс 25 ц., І. Стецшин 25 ц., А. Ступьпа 50 ц., О. Химій 50 ц.; В. Островський 25 ц., І. Вак 50 ц., М. Пастух 50 ц., Д. Кізина 50 ц.; І. Чудек 1 дол.; М. Янків 50 ц., Н. Крочук 50 ц., П. Гринько 25 ц., Н. Скрипець 50 цнт.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

З віча на Рідний Край.

Братство св. о. Николая $25; Стефан Швець $12; Петро Капелюх $10; по $5: о. К. Кирстюк, Олекс. Кульбіда, Дан. Громик, Ів. Білецький, Гн. Савків, Ів. Харко; Ів. Каштанюк $4; по $2: Ів. Киба, Т. Скороботатий, Д. Вовканич, Мак. Петрушкевич, Йос. Кашалаба, Гр. Волошин, Он. Свитак; по $1: Ан. Батюк, В. Сметана, Мих. Табочук, Петборух, Пав. Барна, Мих. Припхан, Анд. Ткачук, Вас. Василишин, Пет. Гук; незнаний хлопчина доручив $1.25; 5-літна дівчинка 25 ц., малий хлопчик 25 ц., малий хлопчик 25 ц.

Загальний прихід з віча $184.63.

З того вислано на старокраєві цілі, а то: на інвалідів $100, на політичних вязнів $50. Розхід на покриття коштів віча, відозв і телеграм виносить $29.37.

Остає в касієра $2.63.

Мих. Припхан, фін. писар.

З коляди на Рідну Школу.

З сьогорічної коляди призначила наша невеличка громада $10 на Рідну Школу і вислала їх до Обєднання.

Т. Ковальський.

ЇДЖМО В МІРУ, А БУДЕМО ЗДОРОВШІ.

Ми не повинні їсти за богато. Це стара правда, а однакож майже ніхто до неї не примінюється. Тимчасом, коли постійно давати організмові надмірку кількість поживи, то це не тільки перетяжує кормовий провід, не дозволюючи йому використати хочби тільки частину уведеної поживи, але викликає через те цілий ряд забурень в організмі.

Вже від багатьох соток літ гігієністи всіх народів проголошували засади поміркованости в їдженню та питтю. Ці засади втрималися й до сьогоднішнього дня. Але тільки в теорії. Бо чоловік, то лакоме сотворіння, котре не вдоволяється заспокоєнням апетиту, який єдиний є ознакою голоду.

Недавно якось на лікарському зїзді в Грацу д-р Льотайзен з Відня подав на підставі статистичних обчислень, що після війни, з моментом поправи життєвої стопи і збільшення кількости припасів поживи, число занедужань на запалення сліпої кишки дуже збільшилося. В часі війни й в повоєнних роках, коли була примусова ще голодівки запалення сліпої кишки були дуже рідкі. Теперішний зріст тих запалень є більш як певно в тіснім звязку з надто обильним відживлюванням людности. Не згадуємо вже тут про инші недуги і забурення, переміни в матерії, які можуть появитися в звязку з постійним обильним відживлюванням, як теж і про творення верстви товщу в цілому організмі, що не може бути зовсім байдужим для праці серця.

Треба отже їсти стільки, щоби заспокоїти голод. Хоч би тільки найменший надмір уже шкідливий. Але таксамо, як надмір поживи, так теж і надмірне голодування, не тільки що не приносить хісна, але навпаки, є дуже шкідливе для організму, більш шкідливе навіть як надмір поживи. Тому, щоби бути здоровим і кріпким, треба їсти стільки, скільки нашому організмові треба. Не треба надто обтяжувати кормового проводу великими кількостями зїдженої нараз поживи; реґулятором, який дала нам природа, є апетит. Памятаймо також про те, що харч треба добре розгризти та пережувати, що їсти треба у відповідним спокою, без поспіху і що вечера, як остання пожива перед спочинком не повинна ніколи бути за обильна.

Добрий християнин.

— Семку, — каже жартівливий священик до свого парафіянина, — кажуть люде, що ти перед місяцем укравліхтар з церкви.

— Пан-отчику, — відповідає перестрашений дуже Семко, — я вже два роки не був у церкві.

—о—

В школі.

— Івасю, чи ти завсіди слухаєш мами?

— Так, таксамо, як тато.

—о—

Пані (в крамниці обуви до купця): ...і ті черевики мені також не сподобалися. Вони дуже великі тай форма їх мені не подобається.

Купець: Даруйтеж, пані! Я вам показав уже весь склад. Отсі, то ваші старі черевики, в яких ви прийшли!

ВІДОЗВА

до громадян з підгаєцького повіта.

До українських Товариств і Громадян!

Уповаючи на запевнення української Громади підгаєцького повіту, що з хвилею розпочаття будови „Народного Дому" в Підгайцях громадянство повіту не буде жалувати жертв на його укінчення, Комітет будови розпочав будову. Майже половину будови, незвичайно солідної і імпозантної, викінчено до осени сего року коштом 46,257,49 зол. Треба ще стільки, щоби на весні „Народний Дім" докінчити. Тимчасом фонди вичерпалися, Комітет будови затягнув навіть довги, а Українська Громада, на жаль, свого зобовязання не виконала. Нові фонди не вплививають, а збірки заводять і грозить небезпека, що виведені мури готові остати на довгі роки наглядним памятником браку нашої національної амбіції. Голі і непокриті мури будуть кричати перед чужими і нами, що вони рукотворний памятник нікого незобовязуючої балакучости.

Комітет будови звертається отсим до тих Українських Товариств і Громадян, котрі розуміють, що кожний національний набуток здобувається жертвою, а не балаканням, та що на численних зборах складані заяви пожертв є пунктом чести громади — з зазивом уділення позичок „Народному Домові". Позички будуть заінтабульовані на „Народнім Домі", на жаданя з процентом, а зворот їх наступить 1933 р., бо до того часу по обчисленню Комітету будови доходи „Народного Дому" покриють усі видатки на нього. Для оминення надмірної маніпуляції Комітет просить о уділення пожичок по 100 або по 50 дол. Якщо одна особа не всилі такої пожички уділити, можуть на суму 100 чи 50 дол. зложитися більше осіб по 10 і по 5 дол. В тій цілі належить підписати залучену „заяву" і відворотно відослати її на адресу філії „Просвіти" в Підгайцях. Притім подається до відома, що датки на будову „Народного Дому" приймається не лише в готівці, але і в векслях плачених за три місяці. Місто Підгайці підписало таких векслів на кілька тисяч і ними заплачено довг за цеглу і залізо.

В переконанню, що наші громадяне зрозуміють, що нація істнує єдино жертвою крови в часі війни, а жертвою майна в мирний час, Комітет шле отсю відозву з надією, що „Народний Дім" в Підгайцях повстане.

Підгайці, 24. грудня 1928 р.

Комітет Будови „Народного Дому" в Підгайцях:

Д-р Григорій Стецюк, д-р Евген Ловицький, о. Михайло Блозовський, Антін Ласовський, дир. Іван Бакалець, інж. Михайло Вільчинський, інж. Станислав Корчинський, Іван Дубас, Спірідон Тихий, Іван Головінський (суд.). Іван Мушкевич, Іван Овсянецький, Ілько Головінський, Павло Садовський, Андрій Боднар і Олекса Яворський в. р.

MANUFACTURERS TRUST CO. I STATE BANK ЛУЧАТЬСЯ ДНЕСЬ.

46 ВІДДІЛІВ — 400,000 ДЕПОЗИТОРІВ — ЗАСОБИ ПОНАД $450,000,000.

HAROLD S. RICHARDS, бувший голова State Bank-у, зливаючогося з Manufacturers Trust Company

NATHAN S. JONAS, голова Manufacturers Trust Co.

Злука Manufacturers Trust Company з State Bank і Trust Company в одну сильну фінансову інституцію, наступає днесь. Злучений банк буде знаний як Manufacturers Trust Company. Nathan S. Jonas, голова Manufacturers Trust Company буде дальше головою злученої інституції, а Harold C. Richards, голова State Bank і Trust Company, буде головою Комітету Фінансів і Директором.

Злучена інституція буде вести сорок шість відділів в Ню Йорку, а її грошеві засоби перевисшатимуть чотириста пятьдесять міліонів долярів. Іх клієнтеля буде понад 400,000. Іншими словами, кождий один з двайцяти мешканців Ню Йорку буде користав з обслуг сего великого банку.

State Bank & Trust Company є одним з найстарших і найліпше знаних банків в місті Ню Йорку. Заложив його в осередку дільниці Іст Сайд Oscar L. Richard, Jacob H. Schiff та пару других знаних людий. Від головного свого осідку, 374 Grand St., поширився його вплив і обслуга в шіснайцяти других дільницях Ню Йорку. Банк здобув собі вплив з початку і збудував понад сто міліонові депозити без всяких комбінацій чи злук.

Мешканці чужинецького походження в місті будуть найбільше вдоволені з сеї злуки, бо початок обох сих злучених банків мав місце між ними та у великій мірі завдячує свої успіхи їх довірю.

Особистість відограла також свою ролю в успіху обох банків. Властителі обходилися не лишень чесно зі своєю клієнтелею, але і зі знанием дільниць, де провадили інтерес. Богато підприємств і особистих маєтків доконано при допомозі сих банків. Основателі їх являються в публичнім життю великими людьми і знаними філянтропами.

Одною з додатних сторін Manufacturers Trust Company, а що також становить її успіх, є осібний систем ведення так, що кождий відділ в дільниці становить майже незалежну інституцію, а лишень в справах головних плянів ведення банку відділи засягають порад у матірного пня, а місцеві проблеми полагоджуються поодинокими відділами, котрі заосмотрені у все, як і великі банки. Осібний систем ведення упрощує бизнес відділу і є дуже цінений в бизнесовім світі. Однак хотяй поодинчі відділи тішаться такби сказати незалежністю, вони користають з тих великих засобів грошевих цілої сильної інституції. 22

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

З РАДЯНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

Ґазета „Радянське життя" з 8 грудня, 1928 р., що виходить в Ромнах на Полтавщині, подає таку допись:

ШКІДНИКИ ХЛІБОЗАГОТІВЕЛЬ. КООПЕРАТИВНІ „ЖУЧКИ".

Треба покінчити з обміном краму на хліб.

Попові є подошві, а незаможникам кемає.

— „Видати пайову книжку і дати одну підошву".

Член правління **Галагуза.**

Таку записку до крамниці споживчого т-ва у **с. Лютенці, Гадяцького р.,** приніс піп Кожушко, і без усякої затримки (на диво незаможникам) одержав одну (як у записці було написано) підошву. Як же прийшов незаможник і бідняк Кошовий Никін до цього самого члена правління з квитком про здачу своїх лишків хліба до кооперації, так той сміючись послав до голови правління — Сніжка.

— Підіть, хай резолюцію напише.

Почав той незаможник шукати голови (а підошви не чекають, все меншає та меншає їх у кооперативі). Всі митарства виходив, аж чуб змокрів, поки знайшов на якомусь засіданні. Дав йому того квитка, а він поглянув та:

— Дураки там сидять, чорт би їх забрав. Чого вони до мене посилають? Вониж там комісія, хай і дивляться, кому давати... Я не понімаю...

Пішов Кошовий знову до Галагузи.

— Ви-ж тут комісія!

— Е..., дядьку, уже підошов немає, розібрали.

— ???

Що Валагузі дорожчі інтереси попівства та куркульства, безсумнівно. Він же закликав аж по три попи до себе на дім, правив панахиду. Але чому біднота його звідти й досі не вижене?

Крам лише за хліб дають.

Крам дефіцитний у **Сосніському** кооперативі, Гад. р. дають лише за хліб. Отож і забирають його лише ті, що досить мають у себе лишків; бідноті-ж ні підошов, ні мануфактури немає, дуля.

Також за хліб крам відпускають і в с. **Довгалівці, Березівськ. р.** Тут до цього спричинилося й те, що до правління „затесалися" синки куркулів-глитаїв, (вони й прав виборчих позбавлені) та колишні чиновники. Добре вони „дбають" за бідноту і частенько не то що не буває будь якого краму, необхідного для селян, а навіть гасу не буває по два тижні.

— Світіть, мовляв, чим хочете, нам байдуже. Лиш би хліб привозили. Але хтож до них повезе?

У Глинську робиться так. Приходить бідняк який до кооперації, питає у прикажчика:

— Крам який небудь є?

— Є.

— Одмірте мені два метри!

— А хліб вивіз уже?

— Та хіба-ж ви не знаєте, як я живу? Деж я його візьму?

— Ну, так краму немає. — І як сказали, так хоч ти тут що роби. Навіть не хотять говорити.

— Оце так кооперація, — говорять бідняки. І не знають вони того, що не кооперація-ж треба в цьому винувати, а керівників, які не розуміють завдань кооперації.

Є перекручування й на другий бік. В **Новогребельській** кооперації рахівник пише записки до голови правління, що-такий то, мов, і такий громадянин обіцяє вивезти свої лишки хліба; дати йому необхідного краму. Але голова на ці записки й дивитися не хоче.

— Дайош гроші, то й крам буде.

— Так ми-ж завтра вивеземо хліб і віддамо.

— Хліб хлібом, а гроші-грішми. Не можу!

Голова-ж крамничної комісії запроваджує інакші засоби для піднесення хлібозаготівель. Як з'являються за крамом до його ті, що здали свої лишки ще раніше, так він їм рече:

— Дайош хліб?!

— Так ми-ж уже давно вивезли, ось квитки!

— А, вивезли, поспішили! Ну, то й краму немає.

— Та он же лежить!

— Кажу-ж не-ма-є!...

В. К.

Mr. I. Knowitt *Ice made an awful slip in the case!* By Thornton Fisher

COME ALONG WITH ME AND DON'T BE FOOLISH!
YOU LET GO OF ME YOU BIG BRUTE!
YOU BIG STEW, LET GO OF THAT LADY OR I'LL SPIN YOU ON YOUR HEAD. THAT'S NO WAY TO TREAT YOUR WIFE!
I'VE GOT A RIGHT TO INSIST THAT SHE GOES WITH ME AND YOU'VE GOT NO LEGAL BUSINESS TO HORN IN—
I KNOW MY RIGHTS - YOU CAN'T BULLDOZE ME! THE LAW IS WITH ME WHEN A LADY'S IN DANGER OF A BRUTE LIKE YOU!
AW, DRY UP—
WHADDYA MEAN, INTERFERIN' WITH AN OFFICER WHO JUST PICKED UP "LIGHT-FINGERED LUCY"?

TIONAL CARTOON CO., N. Y.